

سنگر جوانان

تقویت باور و حضور جوانان در مسجد

نویسنده:

سمیه نصیری

www.ketab.ir

انتشارات رویش بهاری

(rooyeshebahari)

سرشناسه	: نصیری، سمیه، ۱۳۶۳ آبان -
عنوان و نام پدیدآور	: سنگر جوانان: تقویت باور و حضور جوانان در مسجد/ سمیه نصیری.
مشخصات نشر	: رویش بهاری، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۵ ص؛ ۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک	: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۴۸۷۱ - ۴۲ - ۸.
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: مسجدها - مدیریت
موضوع	: Mosques - Administration
موضوع	: تربیت خانوادگی - جنبه‌های مذهبی - اسلام
موضوع	: Domestic education - Religious aspects - Islam
رده‌بندی کنگره	: BP۲۶۱
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۷۵
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۹۸۰۷۸۹۲

سنگر جوانان

عنوان: سنگر جوانان - تقویت باور و حضور جوانان در مسجد

نویسنده: سمیه نصیری

طراح جلد: گروه طراحی پلکان

ناشر: رویش بهاری

مدیر تولید: امیر حیدری

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۴۸۷۱ - ۴۲ - ۸.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شناسه: ۱۴۹۱

۱۵۰۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: اول پاییز ۱۴۰۳

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷.....	پیشگفتار.....
۱۱.....	مقدمه.....
فصل اول: کلیات	
۱۵.....	سنگر جوانان.....
۱۸.....	واژه باور.....
۱۸.....	واژه جوان.....
۱۸.....	واژه مسجد.....
۱۸.....	واژه مسجد در لغت.....
۱۹.....	واژه مسجد در اصطلاح.....
۱۹.....	فلسفه بنای مسجد.....
۲۰.....	جایگاه و اهمیت مساجد در فرهنگ اسلام.....
۲۰.....	اهمیت مسجد در آیات قرآن.....
۲۰.....	خانه‌های رفیع و بلندمرتبه.....
۲۴.....	اهمیت مسجد در روایات.....
۲۵.....	اهمیت مسجد در سیره پیامبر (ص) و معصومین (ع).....

۲۷..... سنین جوانی و اهمیت آن در قرآن.....

فصل دوم: راهکارهای تقویت باور جوانان

- ۲۳..... معرفی الگوی شایسته به جوانان.....
- ۲۴..... عوامل مؤثر در گرایش جوانان به الگوهای بیگانه.....
- ۲۵..... الگو نبودن خانواده و والدین.....
- ۲۶..... خودباختگی روحی.....
- ۳۶..... تبلیغات منفی.....
- ۳۷..... هوسرانی و مدد.....
- ۳۸..... غربزدگی.....
- ۳۸..... شیوه‌های مقابله با گرایش به الگوهای غربی.....
- ۳۸..... تربیت دینی خانواده.....
- ۳۹..... احیای ارزش‌ها و بازیابی هویت.....
- ۴۰..... توجه به معاشران و دوستان.....
- ۴۱..... جایگزینی مناسب.....
- ۴۲..... نقش انذار و تبشیر و تشویق و تنبیه در تأثیرگذاری تقویت باور جوانان.....
- ۴۳..... رعایت تناسب در انذار و تبشیر.....
- ۴۴..... تشویق و تنبیه.....
- ۴۴..... اصول تنبیه از دیدگاه قرآن.....
- ۴۵..... قول لاین در گفتار.....
- ۴۶..... اصل حفظ کرامت انسانی.....
- ۴۷..... اصل تشویق پیش از تنبیه.....
- ۴۷..... اصل مدارا و گذشت.....
- ۴۸..... اصل بازسازی و تقویت روحیه‌های شکست‌خورده به جای تنبیه روانی.....
- ۴۹..... شرایط تنبیه.....
- ۴۹..... اطمینان از اثربخشی تنبیه.....
- ۴۹..... رعایت عدالت.....
- ۴۹..... رعایت تنوع تنبیه.....

۴۹.....	اکتفا به حداقل تنبیه.....
۵۰.....	تعلق تنبیه به رفتار، نه به شخصیت فرد.....
۵۰.....	نقش مهر و محبت در تقویت باور جوانان.....
۵۲.....	تقویت بینش دینی.....
۵۷.....	جهل جوانان.....
۵۸.....	دشمن شناسی.....
۶۱.....	نفوذ شیطان.....
۶۳.....	تقویت بینش دینی جوانان و شناساندن فرهنگ غرب به آنان.....
فصل سوم: راهکارهای خانواده در جذب حضور جوانان به مسجد	
۶۹.....	نقش خانواده در جذب حضور جوانان به مسجد.....
۶۹.....	مشارکت خانواده‌ها در اداره امور مسجد.....
۷۰.....	توجه جدی به بهداشت و نظافت مساجد.....
۷۱.....	توجه به قسمت بانوان مساجد.....
۷۱.....	باز بودن دائمی مسجد به روی مردم.....
۷۲.....	برخورداری از امام جماعت خوش فکر و مردم‌دار.....
۷۲.....	برخورداری از هیئت‌امنای فعال و به روز.....
۷۳.....	ارائه فعالیت‌های عام المنفعه.....
۷۳.....	اجتناب از انحصاری کردن مسجد.....
۷۳.....	راهکارهای خانواده در جذب جوانان به مسجد.....
۷۴.....	افراد نسبی خانواده (پدر، مادر، خواهر، برادر).....
۷۵.....	افراد سببی خانواده (فامیل‌ها).....
۷۷.....	مراحل نهادینه‌سازی انس با مسجد و نماز توسط والدین.....
۷۸.....	مرحله همراهی.....
۷۸.....	مرحله ترغیب.....
۷۹.....	مرحله تکلیف.....
۷۹.....	مراقبت و محافظت.....
۷۹.....	مرحله تبیین و تشریح.....

۸۰	مرحله هدایت و راهنمایی.....
۸۱	راه کارهای اجرایی توسط والدین جهت جذب فرزندان به مسجد و نماز جماعت.....
	فصل چهارم: ویژگی‌های مسجد خوب و جذاب در جذب حضور جوانان به مسجد
۹۳	بنای مسجد.....
۹۵	فضای مناسب و ظاهر خوب.....
۹۷	فضاها و ساختمان‌های مورد نیاز در مجموعه مسجد.....
۹۷	شبستان مناسبه.....
۹۸	حسینیه.....
۹۹	منبر.....
۹۹	فرش مسجد.....
۹۹	امکانات و تجهیزات نماز جماعت.....
۱۰۰	امکانات و تجهیزات قرائت قرآن.....
۱۰۰	تجهیزات نظافت و خوشبوئی مسجد.....
۱۰۲	وضوخانه مسجد.....
۱۰۲	امکانات و تجهیزات آموزشی.....
۱۰۳	انواع رسانه‌های آموزشی.....
۱۰۳	وسایل صوتی.....
۱۰۴	سیستم صوتی و تصویری.....
۱۰۵	وسایل سرمایشی و گرمایشی.....
۱۰۷	امکانات فرهنگی.....
۱۰۷	کتاب و کتابخانه.....
۱۰۹	پایگاه بسیج در مسجد.....
۱۰۹	کانون فرهنگی در مسجد.....
۱۱۱	تشکل‌های جوانان در مساجد.....
۱۱۲	امکانات ورزشی.....
۱۱۲	آشپزخانه و آبدارخانه.....
۱۱۳	صندوق نذورات و موقوفات.....

۱۱۴	صندوق انتقادات و پیشنهادهای
۱۱۴	پارکینگ
۱۱۵	خانه عالم
۱۱۵	زائر سرا و استراحتگاه
۱۱۵	سقاخانه
۱۱۵	وسایل و امکانات تطهیر مسجد
۱۱۶	تجهیزات ایمنی مسجد
۱۱۶	امکانات بهداشتی و درمانی
۱۱۶	امکانات و تجهیزات قضایی

فصل پنجم: نقش امام جماعت در تقویت حضور جوانان به مسجد

۱۱۹	امام جماعت و مسجد
۱۲۲	دوستی با جوانان
۱۲۳	شناخت نیاز و روحیات جوانان
۱۲۳	توان برگزاری جلسات ویژه جوانان
۱۲۳	بیان ساده و شیوا
۱۲۳	احترام و تواضع
۱۲۴	داشتن روحیه پذیرش حق
۱۲۵	سعه صدر
۱۲۵	خیرخواهی و خلوص نیت
۱۲۶	اهتمام در پاسخ‌گویی به شبهات فکری و دینی جوانان
۱۲۶	ملال‌آور نبودن سخنرانی‌های واعظان مساجد
۱۲۶	خوش‌رویی و خوشاخلاقی
۱۲۸	ظاهری زیبا و آراسته
۱۲۸	مدیریت زمان در مسجد
۱۲۹	تقویت پاسخگویی به شبهات جوانان
۱۳۱	مقبولیت اجتماعی در میان مردم
۱۳۳	جوان بودن امام جماعت

۱۳۵.....	داشتن خطابه‌های جذاب.....
۱۳۶.....	پاسخ به مسائل دینی جوانان.....
۱۳۷.....	آشنایی با حال و هوای جوانان و شرایط روز جامعه.....
۱۳۸.....	اهمیت دادن به آراستگی ظاهری.....
۱۳۹.....	نتیجه‌گیری.....
۱۴۱.....	منابع.....

مطلع

تجدید بنای رفیع تمدن اسلامی و بازیابی دوران طلایی شکوه و عظمت مسلمانان، بر بنیان اندیشه دانش پژوهانی است که طالبان علم و حاملان حلم و ساکنان سلم باشند و جلوه شکوه دانش و پرهیزگاری و بلند اختری را بر تارک افلاکی خویش بینند و از سیاره آسمانی عقل و خرد تا کهکشان پر ستاره ولایت الله با درخشندگی، به پرواز درآیند. این حرکت، شدنی نیست مگر آن که ژرف اندیشانه و موشکافانه، بینند و بیندیشند و دیگران را از ایده و اندیشه های پژوهشگرانه و نیات روح پرور خود، بهره مند نمایند.

دین مبین اسلام، علم و دانش را نور و جهل و نادانی را ظلمت می داند؛ ضمن اینکه تمامی آیات و روایاتی که با خطابات «یا ایها الناس» و «یا ایها الذین آمنوا» و دیگر واژه ها صادر شده اند به شهادت مفسرین آیات و روایات، عموماتی هستند که همه مکلفین اعم از زن و مرد را شامل اند. در همین راستای احساس تکلیف است که حوزه علمیه خواهران به برکت انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (ره) و با تلاش مبقیانه حضرت امام خامنه ای ظلّه مد به بالندگی رسیده است.

تمام مدارس خواهران به ویژه مدرسه علمیه تخصصی ریحانه الرسول ﷺ شهرستان جویبار با بیش از ۱۸ سال سابقه علمی آموزشی، سه مقطع سطح دو و سه و چهار، افتخار شاگردی مکتب امام صادق ﷺ را دارند با اشتیاق به معارف قرآن و آموزه های اهل بیت ﷺ و ادای تکلیف به محضر رب العالمین، به صحنه جهاد تبیین آمده اند تا با تبدیل پایان نامه های برتر به کتاب، در نشر معارف الهی سهیم و شریک باشند؛ اگر چه اقرار دارند که این آثار، قطراتی از اقیانوس معارف الهی است که چه بسا آنچنان تاثیرگذار باشد که هر قطره از آن دشتی کویر از جهل را آباد کند. پروردگارا! توفیقی عنایت فرما تا با عمل به معارف الهی، جامعه ای سالم، پر طراوت، با نشاط و امام زمانی ﷺ داشته باشیم.

و من الله التوفیق

مجتمع تخصصی ریحانه الرسول ﷺ جویبار

پیشگفتار

در قرآن از دوره جوانی، با ویژگی نیرومندی یاد شده است. جوان با انرژی فراوانی که خداوند در او به ودیعه گذاشته می‌تواند استعداد های خویش را به فعلیت برساند و ارزش های انسانی را در خود شکوفا سازد. لازمه این مهم، آشنایی و ارتباط هر چه بیشتر جوان با دین و معارف الهی هست. یکی از مکان هایی که می‌تواند شخصیت جوان را مطابق آموزه های دینی بارور سازد و روح خداجویی و عدالت خواهی را در اعماق وجود آنان ریشه دار سازد مسجد می باشد که کانون انسان سازی است. در تأثیر گذاری و قابلیت مسجد در ارتقا و آموزش های دینی تردیدی وجود ندارد؛ اما نکته ای که باید مورد توجه قرار گیرد حضور جوانان در مسجد است که با وجود تبلیغات گسترده دشمنان اسلام و موانع موجود در مدیریت مساجد، امری سخت، اما اجرایی است. پس لازم است راهکارهای جذب جوانان و هدایت آنان به مساجد شناسایی شده و مورد اهتمام قرار گیرد تا رفته رفته زمینه های حضور فعال تر جوانان در مساجد فراهم شود. نتایج حاکی از آن است که اگر انقلاب اسلامی برای تحقق حاکمیت دین در جامعه شکل گرفته است، باید برای رسیدن به این هدف، باورهای دینی را زنده نگه داشت. همان گونه که افراد به خصوص جوانان، در زندگی خود، سهمی برای کار، خانواده، رفاه، تفریح، زیارت، و اموری از این قبیل قائل اند، سهمی هم باید برای تقویت ایمان و باور خود در نظر داشته باشند. جوانان باید بکوشند تا تحت تأثیر مباحث شک گرایانه، که به منظور تضعیف اعتقادات دینی مطرح می شود، قرار نگیرند و در اصول سه گانه توحید، نبوت و معاد، به هر قیمتی، به یقینی دست یابند که شک و شبه های نتواند خللی در آن ایجاد کند؛ در غیر این صورت، اگر نگاه جوان به این اصول، سطحی باشد، همواره در معرض سقوط و لغزش خواهد بود.

بنابراین اگر ما معتقدیم باید اسلام باقی باشد و اسلام حکومت دارد و قوام حکومت اسلامی به امام معصوم علیه السلام و در زمان غیبت به ولی فقیه است، باید سعی کنیم این مبانی و معانی را به خوبی بفهمیم و باور کنیم؛ وگرنه در هر زمان احتمال دچار شدن به سرنوشت کسانی که در آزمون های سخت، گمراه شده اند، وجود دارد ما هنگامی می توانیم در شدائد و فتنه ها، از آزمون ها سربلند بیرون آییم که پایه های فکری مان محکم شده باشد. این پایه های فکری، باید در مساجد و مجالس دینی تقویت شود.

مقدمه

نقش کلیدی مسجد در شکل‌گیری و پیشرفت جامعه اسلامی در صدر اسلام، امری غیرقابل انکار است. به گواهی تاریخ، پیامبر اکرم در اولین اقدام برای پایه‌گذاری حکومت اسلامی در مدینه، به عنوان مهم‌ترین پایگاه و مرکز گردهمایی مسلمانان در «مسجد» به ساخت مسجد همت گماشتند مسجد در طول تاریخ، افزون بر کارکرد عبادی، کارکردهای دیگری نظیر کارکرد آموزشی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی داشته است. این امر نشان از جایگاه و اهمیت والای این مکان مقدس در پیشبرد اهداف جامعه اسلامی دارد.

هر جامع‌های برای تلطیف روان انسان‌ها و جلوگیری از معاصی، نیازمند معنویت است. وجود مکان‌های مقدسی نظیر مسجد، لازمه‌ی تقویت چنین معنویتی در جامعه است. مساجد در جوامع مسلمان پیشرو از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار بوده است. این مکان‌های مقدس با این هدف بنا شده‌اند که مسلمانان روزانه در آنجا گرد هم آیند، خداوند را تقدیس کنند و در آنجا به تبادل آرا و افکار بپردازند. اگر مسلمانان بتوانند بنا به مقتضیات روز، تعریف‌های مناسبی از کارکردهای مسجد ارائه دهند، جایگاه مساجد همواره در درجات بالایی باقی می‌ماند.

جوانان، روحیات و خواسته‌هایی دارند که مسجد می‌تواند با برنامه‌های گوناگون و پر شور و هیجان‌انگیز جوانان را به سوی فطرت پاکشان بکشاند. مثلاً برخی جوانان در مراسم دینی شور و هیجان بیشتری دارند. هدایت و تربیت صحیح جوانان و به کارگیری نیروها و استعداد‌های آنان در پیشرفت آینده یک کشور بسیار مؤثر است. با توجه به تلاش‌های دشمن برای فاصله گرفتن جوانان از هویت فرهنگی و مذهبی، بررسی راه‌های گسترش و موانع دین‌داری و دین‌باوری در بین جوانان اهمیت ویژه‌ای دارد. حضور جوانان در مسجد به عنوان پایگاه دینی، بنیاد دینی جامعه را تقویت می‌کند. اگر باور و اعتقادات جوانان تقویت شود باعث تقویت حضور بیشتر جوانان به مساجد خواهد شد؛ لذا در ابتدا به راهکارهای تقویت باور جوانان پرداخته شد که منظور تقویت باور، مطلق باور و اعتقادات جوان می‌باشد که نتیجه آن حضور حداکثری جوانان به مسجد می‌باشد.